

نقش فضاهای بی‌دفاع شهری در امنیت زنان مطالعه موردی: شهر جیرفت، استان کرمان

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۰۲/۱۵ تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۹۹/۰۵/۱۸

لطفعلی کوزه‌گر کالجی* (دانشیار گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشگاه شهید بهشتی تهران)
علی نوری (کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی)

چکیده

روند روبه‌رشد توسعه شهری و تغییرات بنیادین در بافت کالبدی شهرها ضرورت توجه به کیفیت فضاهای شهری را مبرم ساخته است. سطح پایین کیفیت فضا که از آن به عنوان فضاهای بدون دفاع یاد می‌شود به شدت بر امنیت شهروندان و بخصوص گروه‌های آسیب‌پذیری همچون زنان تأثیرگذار است. در همین راستا این پژوهش با تأکید بر نقش فضاهای بدون دفاع در شهر جیرفت درصدد است تا میزان رابطه و تأثیرگذاری آن بر امنیت زنان را ارزیابی نماید. داده‌های پژوهش با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری و سپس با بهره‌گیری از آزمون‌های آماری t-test تک‌نمونه‌ای مستقل، همبستگی کندال و رگرسیون ابتدا کیفیت فضاهای شهری و سپس رابطه و اثرگذاری آن با امنیت زنان مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج پژوهش که از نمونه ۳۸۳ نفری استخراج شده است نشان می‌دهد که شاخص‌های نه‌گانه کیفیت فضا با امتیاز ۲,۷، پایین‌تر از حد متوسط (۳) ارزیابی می‌گردد که نشان‌دهنده توسعه فضاهای بدون دفاع در شهر جیرفت است. همچنین رابطه میان فضاهای بدون دفاع و امنیت زنان با ضریب ۰,۵۷۷ و سطح خطای ۰,۰۰۰ قابل تأیید است. در نهایت با استفاده از آزمون رگرسیون، میزان تأثیرپذیری امنیت زنان از این فضاها با ضریب همبستگی ۰,۶۵۵ و سطح تأثیر ۴۱ درصد، نشان‌دهنده تأثیرگذاری متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته است. می‌توان بیان کرد که با توجه به نارضایتی زنان از کیفیت فضاهای شهری و ارتباط مثبت این فضاها با سطح امنیت، بازنگری در طراحی جدید شهری بخصوص در فضاهای حاشیه‌ای ضروری است.

واژه‌های کلیدی: فضای بی‌دفاع، امنیت زنان، جیرفت.

مقدمه

در سال‌های اخیر، چالش‌های پیش‌روی زنان در بحث امنیت به عنوان یکی از محورهای اصلی مطالعات برنامه‌ریزی شناخته شده و پژوهش‌های گوناگونی در راستای ارتقاء آن صورت پذیرفته است (George, 2014., Viviene, 2004., Davies et al, 2014., Fatima, 2016., Hendricks, 2015). پژوهش‌های انجام شده در اغلب موارد مرتبط با جوامع در حال توسعه است و کاستی‌های مربوط به امنیت زنان را در ارتباط با ضعف مراقبت‌های اجتماعی، حکومت‌های مردسالار، خشونت‌های اجتماعی، تبعیض و عدم عدالت اجتماعی مدنظر قرار می‌دهند که مشتمل بر ابعاد مختلف امنیت شامل اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی در ابعاد کلان و ملی است (McCulloch and Stancich, 1998., Bartlett and Somers., 2016., Lou, 2016., Williamson and Rix, 2000., Mbadlanyana, 2012). پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که مسأله‌شناسی امنیت زنان صرفاً محدود به جنبه یا موضوع خاصی نیست و همه‌جانبه دارای نارسایی‌های اساسی است اما آنچه در حیطه برنامه‌ریزی حائز اهمیت است شناسایی چالش‌های پیش‌رو در ابعاد مشخص و سیاست‌پژوهی جهت اقدام عملی است. در همین راستا امنیت زنان در فضاهای شهری که عمدتاً مسأله امنیت اجتماعی را نمایان می‌سازد به عنوان یکی از مهمترین دستاوردهای جامعه بشری شناخته می‌شود (Rose and Cartwright, 2009).

تعریف واژه امنیت بسیار پیچیده و دشوار است. در فرهنگ آکسفورد، واژه امنیت به معنای "حفظ بودن، فراغت از خطر یا اضطراب و تشویش" معنی شده است (Oxford, 1994: 320) شاید بتوان گفت امنیت مهم‌ترین نیاز معنوی، هدف و ماهیت ذاتی زندگی هر فردی در اجتماع است (Velashani et al, 2015) بنابراین در اغلب اوقات یک حس درونی تلقی می‌گردد. احساس امنیت پدیده روان شناختی- اجتماعی است که دارای ابعاد گوناگون می‌باشد. این احساس ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیر مستقیم افراد از شرایط و اوضاع محیط پیرامونی است و افراد مختلف به صورت‌های گوناگون آن را تجربه می‌کنند. به لحاظ روش شناسی، احساس امنیت سازه‌ی چند بعدی و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه‌های متفاوت ظهور یافته و به اشکال مختلف نیز قابل سنجش و اندازه‌گیری است (تاجران و کلاکی، ۱۳۸۸: ۵۶۴). بطور کلی می‌توان امنیت را به دو بعد عینی و ذهنی تقسیم کرد. امنیت از دیدگاه عینی به مثابه شرایط امن محیطی و اجتماعی است و از دیدگاه ذهنی به احساس در امان بودن و فارغ از خطر بودن اشاره دارد (Faridtehrani, 2011). هر دو بعد امنیت به شدت تحت تأثیر فضاهای شهری قرار دارند و در واقع فضا می‌تواند امنیت انسانی را متأثر سازد

(Moorthi, 2004). طراحی فضاهای شهری می‌تواند در به مخاطره انداختن هر کدام از ابعاد امنیت نقش بی‌بدیلی ایفا نماید این چالش برای زنان که از گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماعی هستند جدی‌تر است. می‌توان به طور ملموس‌تر و دقیق‌تر بیان کرد که برخی از فضاهای شهری (همانند فضاهای بی‌دفاع و حاشیه‌ای) زمینه را برای برهم خوردن نظم و اختلال در امنیت فراهم می‌کنند. یقیناً فضا و جرم رابطه‌ای بسیار نزدیک با هم دارند. بنابراین شناخت این فضاها و تأثیر آن در کاهش امنیت و برهم خوردن نظم شهری از موضوعات بسیار مهمی است که طراحان و برنامه‌ریزان شهری در چارچوب مدیریت شهرها توجه ویژه‌ای به آن دارند (Blobaum and Hunecke, 2005:481-485). آسیب‌های ناشی از عدم امنیت در فضاهای شهری برای هر دو گروه جنسی به یک اندازه نیست. عمدتاً زنان به دلایلی از جمله تجربه وافر ترس در زندگی و عواقب فراوان ناشی از به مخاطره افتادن در موقعیت‌های این‌چنینی، آسیب‌پذیری بیشتری از خود نشان می‌دهند. کاسکلا و پین معتقدند احساس ترس و ناامنی به‌طور چشمگیری از تجارب و خاطرات فرد از فضاهای شهری تأثیر می‌پذیرد و عموماً این تأثیرپذیری بر حضور افراد به‌ویژه زنان در عرصه عمومی اثرگذار است (Koskela and Pain, 2000: 75). می‌توان بیان داشت که از یک‌سو، با توجه به اهمیت فزاینده حضور زنان در فضاهای عمومی و از سوی دیگر بدلیل وجود فضاهای بی‌دفاع و نقاط کور شهری که مانعی برای پویایی زنان است، نوعی تضاد در احساس امنیت زنان ایجاد خواهد شد که ضرورت مسأله‌شناسی امنیت زنان در فضاهای بی‌دفاع را مبرم می‌سازد. محدوده‌ای که این پژوهش در زمینه امنیت زنان برگزیده است شهر جیرفت است. این شهر به دلیل مسائل و مشکلات کالبدی و بطور کلی طراحی شهری دارای چالش اساسی در حیات زندگی روزمره شهروندان و بخصوص امنیت زنان است بنابراین مسأله امنیت در فضاهای بی‌دفاع می‌تواند از اولویت‌های پژوهشی در این محدوده باشد. در همین راستا این پژوهش با هدف بررسی چالش امنیت زنان در این فضاها درصدد است ابتدا سطح امنیت آنان در این فضاها را ارزیابی نماید و سپس عوامل مؤثر بر عدم امنیت را کشف کند.

بررسی ادبیات

امنیت از ریشه امن، در مقابل بیم و هراس و ناامنی استفاده می‌شود و یکی از نیازهای فطری بشر است که با جوهر هستی انسان پیوند ناگسستنی دارد. از این رو، واژه امنیت از قدمتی به دیرینگی تاریخ بشر برخوردار است و حتی از جهتی، واژه امنیت بر مفهوم اجتماع و جامعه مقدم است (شادنیا، ۱۳۸۲: ۷۷). در همین راستا مسأله امنیت به عنوان یکی از وجوه

بالندگی یک جامعه (ملکی، ۱۳۹۵: ۱۳۴)) به عنوان متغیر وابسته و فضاهای بی‌دفاع شهری به عنوان متغیر مستقل، تاکنون در پژوهش‌های مختلفی مورد بررسی قرار گرفته است. اسکار نیومن (۱۹۷۳) در همین رابطه بیان می‌دارد که افزایش جرم و به تبعیت از آن کاهش امنیت در فضاهای شهری ناشی از سه مؤلفه است. ۱- بیگانگی و گمنامی در فضا، ۲- عدم وجود نظارت و افزایش قدرت نسبت به اعمال کارهای خشونت‌آمیز و ۳- دسترسی به راه فرار و ناپدید شدن در سریع‌ترین زمان ممکن. نیومن معتقد است با طراحی سازوکارهای نمادین و ایجاد تغییرات کالبدی بنیادین می‌توان محیط را به کنترل ساکنان درآورد و فضاهای شهری را بازطراحی کرد (Newman, 1973: 16). از جمله این سازوکارها می‌توان به کمیت و کیفیت نور در فضاهای شهری اشاره کرد زیرا در این شرایط احتمالی که ممکن است مجرمان شناسایی شوند افزایش می‌یابد و از سوی دیگر، خوانایی و دید در شب ارتقاء می‌یابد و زمینه حضور و پویایی مردم و به موازات آن افزایش ناظران و شاهدان رخ خواهد داد (Wekerle and Whitzman, 1995: 28). همچنین علاوه بر روشنایی می‌توان از افزایش دسترسی، نظارت طبیعی (رسمی و غیررسمی) و تقویت ارتباطات منطقه‌ای نام برد که نتیجتاً موجب از بین بردن فضاهای حاشیه‌ای و بدون دفاع خواهند شد (Atlas & Leblanc, 1994: 12). آنجل اشاره می‌کند که فضاهای مجرمانه از اصلی‌ترین عوامل عدم احساس امنیت به‌شمار می‌روند و رسالت اصلی برنامه‌ریزان در از بین بردن این فضا است. این فضاها با جرم و جنایت رابطه مستقیم و با امنیت رابطه معکوس دارند (Angel, 1968). جین جکوبز در کتاب مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکا بیان می‌دارد که خیابان‌ها و بطور کلی فضاهای عمومی به عنوان اصلی‌ترین عناصر حیاتی شهر مستلزم امنیت هستند و مهم‌ترین عامل مؤثر بر آن، چشم ناظران است (Jacobs, 1992). اهمیت نظارت اجتماعی (چشم ناظران) بارها از جانب محققان مورد تأکید قرار گرفته است. رابینسون اعتقاد دارد که به منظور افزایش امنیت رابطه تنگاتنگی با استفاده‌کنندگان از فضا دارد و هر چه از یک محدوده شهر استفاده بیشتری صورت گیرد امنیت پایدارتر خواهد بود و در واقع بین ناظران و شاهدان و امنیت رابطه مستقیمی وجود دارد به همین دلیل وی پیشنهاد می‌کند که تغییرات بنیادین در ساختار کالبدی شهر برای افزایش خوانایی و نظارت مبرم است (Robinson, 1996). تغییرات بنیادین ابتدا در ساختارهای کالبدی نمایان خواهد شد و سپس رفتار، نقشه ذهنی و شیوه عملکرد و فعالیت شهروندان در فضا را متأثر خواهد ساخت.

جدول شماره ۱. مؤلفه‌ها و راهکارهای مؤثر بر امنیت با تأکید بر طراحی فضاهای شهری

محققین	مؤلفه‌های مؤثر بر امنیت	راهکار افزایش امنیت
Newman	- بیگانگی شهری - عدم نظارت اجتماعی - دسترسی به راه‌های فرار	- بازطراحی فضاهای حاشیه‌ای و بدون دفاع - ایجاد سازوکار نظارتی - افزایش خوانایی و دید از طریق طراحی محیطی
Angel	- فضاهای متروکه - کم تراکم بودن فضا - کاهش فعالیت و عملکرد در فضا - عدم کنترل اجتماعی از طریق طراحی - فضاهای فاقد خوانایی و دید و	- توزیع مراکز تجاری در سطح شهر - تسهیلات عبور و مرور و پارک کردن - هدایت کردن مردم به مسیرهای مشخص از طریق طراحی شهری - افزایش تراکم کاربری‌ها - عدم ایجاد کاربری‌های نواری شکل و بدون خوانایی و خارج از دید
Atlas & Leblanc	- دسترسی نامناسب - عدم وجود نظارت اجتماعی - تراکم پایین در مکان‌های عمومی	- به افزایش دسترسی - نظارت طبیعی (رسمی و غیررسمی) - تقویت ارتباطات منطقه‌ای
Jacobs	- کمبود مراکز تجاری و کاربری‌های عمومی - عدم وجود نظارت اجتماعی - عدم دید کافی در خیابان‌ها - یکنواختی کارکردها و فعالیت‌های شهری	- طراحی ساختمان‌هایی که دید کافی به خیابان‌ها و فضاهای عمومی را داشته باشند - افزایش کاربری‌های تجاری و توزیع آن - تنوع فعالی‌ها و عملکرد در فضا - افزایش نظارت اجتماعی
Robinson	- فضاهای کور و خارج از دید - حاشیه ساختمان‌ها و نقاط خارج از دید - عدم تفکیک حریم عمومی از نیمه عمومی و خصوصی - نداشتن دید به ساختمان از طرف - تراکم پایین در فضاهای عمومی	- تقویت نظارت اجتماعی از طریق طراحی فضاهای رویت پذیر - استفاده از حصارهای واقعی یا نمادین به منظور کنترل فضا - جدایی حریم عمومی از نیمه عمومی و خصوصی - افزایش دید و خوانایی در ساختمان‌ها از طریق طراحی و معماری - ایجاد تراکم و سهولت در دسترسی به فضاهای کور و حاشیه‌ای

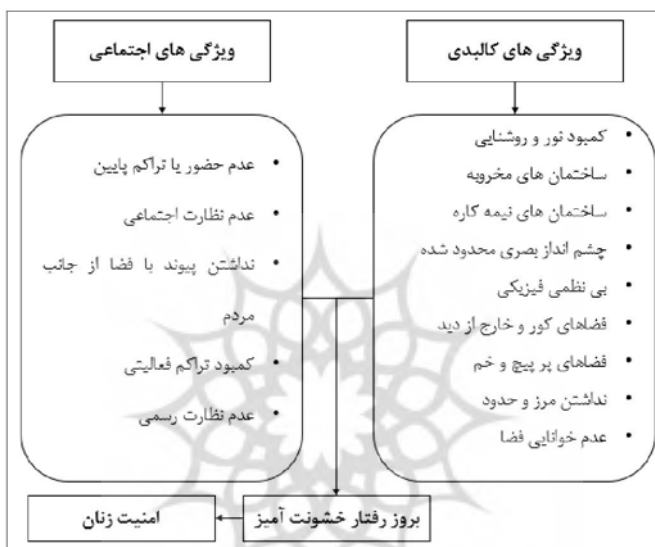
Source: Robinson, 1996., Jacobs, 1992., Atlas & Leblanc, 1994., Angel, 1968., Newman, 1973

جمع‌بندی این نظریات نشان می‌دهد که پویایی و نظارت مردم در فضاهای شهری به همراه خصوصیات کالبدی فضا از جمله راه‌های دسترسی، خوانایی ساختمان‌ها و طراحی قابل رویت و قابل دفاع کوچه‌ها و خیابان‌ها می‌تواند در ارتقاء امنیت و کاهش فضاهای بدون دفاع شهری نقش ویژه‌ای داشته باشد (Garcia-Ramon et al, 2004: 216). سرمایه کالبدی

محلات شهری شامل مسکن، خیابان و فضاهای عمومی است که در میان فضاهای عمومی می‌تواند از یک سو با فراهم آوردن زمینه‌های ارتباط همسایگی، روابط رو در رو و نمایش هنجارهای غیر رسمی رایج در فضای اجتماعی محلات، سبب پا گرفتن این روابط شده و از سوی دیگر سبب افزایش سرمایه‌های اجتماعی شود. پس طراحی‌های مناسب شهری می‌تواند با فراهم آوردن فضاهای مناسب ارتباطات اجتماعی و ایجاد حس اجتماعی نسبت به مکان و نیرو بخشی به هویت جمعی، از بسیاری از آسیب‌ها جلوگیری کند (کارگر و سرور، ۱۳۹۲: ۲۴۰).

تمامی کنشگران فضا از جمله ساختار کالبدی و جامعه مدنی در ایمن‌سازی فضا نقش بی‌بدیلی ایفا می‌کنند. تولید فضا مادامی که در خدمت همه گروه‌های سنی و جنسی قرار گیرد نیازمند امنیت پایدار است و امنیت پایدار نیز محصول ایمن‌سازی فضا است و در واقع رابطه علت و معلولی با یکدیگر دارند (Tabrizia and Madanipour, 2006: 935). در همین رابطه ریس و همکاران (۲۰۰۳) در پیشینه پژوهش خود نشان می‌دهند که فضاهای باز و کم‌تراکم بیشترین احساس ناامنی را در ساکنان به وجود می‌آورند. هرچه کاربری‌ها، بدون دفاع، حاشیه‌ای و فاقد رفت‌وآمد باشند سطح جرم و جنایت افزایش می‌یابد. بر همین اساس، نواحی داخل شهر (که مملو از جمعیت و تنوع و تراکم کاربری‌ها است) از نقاط حاشیه‌ای (با سطح پایین تراکم و کاهش عملکرد فعالیت‌ها)، امنیت بیشتری دارد (Reis et al, 2003). آسیب‌پذیری شهروندان در مقابله با فضاهای بدون دفاع یکسان نیست و نتایج تحقیقات مختلفی نشان داده که زنان بیشترین تأثیر را در این رابطه می‌پذیرند. به‌طور کلی‌تر، عوامل زیادی برای واکنش شهروندان در مقابل ناامنی وجود دارد که برخی از این عوامل از جمله جنسیت، سن، تجربه‌های گذشته، مکان و جغرافیا، قومیت و فرهنگ نقش بیشتری دارند اما جنسیت به عنوان مهم‌ترین عامل شخصیتی در درک امنیت محسوب می‌شود. حس امنیت در مورد مردان و زنان کاملاً متفاوت است. زنان ترس بیشتری احساس می‌کنند و عموماً مردان احساس مثبت‌تری در مورد امنیت محیط نسبت به زنان دارند (Howard, 1999: 219). استانکو معتقد است که ترس از مخاطرات امنیتی در زنان سه برابر مردان است. دلیل این امر عبارتند از: ۱- زنان به لحاظ جسمانی توان کمتری در دفاع از خود دارند. ۲- نگهداری و حفاظت از کودکان، زنان را بیشتر مستعد ترس از ناامنی می‌سازد. ۳- زنان کنترل کمتری بر حیطه خصوصی‌شان دارند، به همین دلیل ترس بیشتری دارند ۴- زنان نسبت به سایر انواع آسیب‌ها بیشتر در معرض تعرض جنسی قرار دارند از این رو به خطراتی که با آن مواجه می‌شوند، عکس‌العمل واقع‌گرایانه‌ای نشان می‌دهند. ۵- سطح ترس زنان معقول است اما مردان تمایل دارند ترس‌های خود را طبیعی جلوه دهند (Stanko, 1992: 127). عمدتاً زنان در فضاهایی که احتمال خشونت در آن وجود دارد

نه تنها سطح امنیت کمتری را حس می‌کنند بلکه پیوند خود با فضا را نیز از دست می‌دهند. آرکلارک در توصیف اینگونه فضاها که آن را وضعیت خاص می‌نامد خصوصیتی را برمی‌شمرد همچون: نواحی فرودست شهری، فضاهای فاقد نظارت رسمی، فضاهای کور و خارج از دید، ساختمان‌های مخروبه و متروکه و شریان‌های ارتباطی تاریک و کم‌تراکم (Tabrizi, 2004). در نمودار زیر می‌توان مهم‌ترین خصوصیات فضاهای بدون دفاع شهری را بر اساس ادبیات پژوهش نام برد که بر بروز رفتارهای خشونت‌آمیز و نهایتاً بر سطح امنیت زنان تأثیرگذار است.

نمودار شماره ۱. خصوصیات فضاهای بدون دفاع شهری، منبع: یافته‌های پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

ماهیت این پژوهش؛ توصیفی-تحلیلی و از لحاظ هدف، کاربردی-توسعه‌ای می‌باشد. اطلاعات و داده‌های پژوهش از دو بخش کتابخانه‌ای (استفاده از مقالات و کتاب‌های مرتبط در جهت بیان مقدمه و ادبیات پژوهش) و میدانی (پرسشنامه در جهت انجام تحلیل‌ها) گردآوری شده است. در بخش میدانی با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته، تعداد ۳۸۳ نفر به عنوان حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران تعیین شده‌اند و روش نمونه‌گیری نیز با توجه به عدم دسترسی به کل جامعه آماری و عدم امکان طی کردن فرایند گزینشی انتخاب؛ به صورت غیرتصادفی می‌باشد. داده‌های گردآوری شده از اعضای نمونه به وسیله نرم‌افزار SPSS و با استفاده از آزمون‌های T-test تک‌نمونه‌ای مستقل، همبستگی کندال و رگرسیون خطی تحلیل شده است. برای محاسبه پایایی سؤالات پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردید که

میزان پایایی آن برابر با ۰,۷۹ و در سطح قابل قبولی می‌باشد. همچنین در سنجش کیفیت فضا از ۹ شاخص یعنی روشنایی (کیفیت نور)، خوانایی (فضا و وضوح آن)، خط دید (تشخیص اشیاء روبرو از فاصله دور)، نظارت اجتماعی، فاصله شنیداری (تراکم در فضاهای عمومی)، دسترسی، تعمیر و نگهداری (روند سریع بازسازی مخروبه‌ها)، عوامل انسانی (رفتارهای مثبت انسان) و طراحی کلی (مجموعه اجزای فضا با هم) استفاده شده است.

محدوده مطالعاتی

شهر جیرفت به عنوان یکی از باستانی‌ترین شهرهای ایران، در جنوب استان کرمان بین طول‌های جغرافیایی ۵۷ درجه و ۴۲ دقیقه و ۱۵ ثانیه تا ۵۷ درجه و ۴۶ دقیقه و ۴۰ ثانیه و عرض‌های جغرافیایی ۲۸ درجه و ۳۸ دقیقه و ۱۷ ثانیه تا ۲۸ درجه و ۴۲ دقیقه و ۲۸ ثانیه واقع شده است. ارتفاع متوسط آن ۶۹۰ متر و از موقعیت طبیعی دشتی (دشت حاصلخیز جیرفت) برخوردار است. بر مبنای نتایج سرشماری نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵، شهر جیرفت دارای ۱۳۰۴۲۹ نفر جمعیت و ۳۹۸۵۵ خانوار می‌باشد که از این تعداد، ۶۶۸۷۴ نفر از گروه جنسی مردان و ۶۳۵۵۵ نفر از گروه جنسی زنان هستند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵).

جدول شماره ۲. تحولات جمعیتی شهر جیرفت در نیم‌قرن اخیر

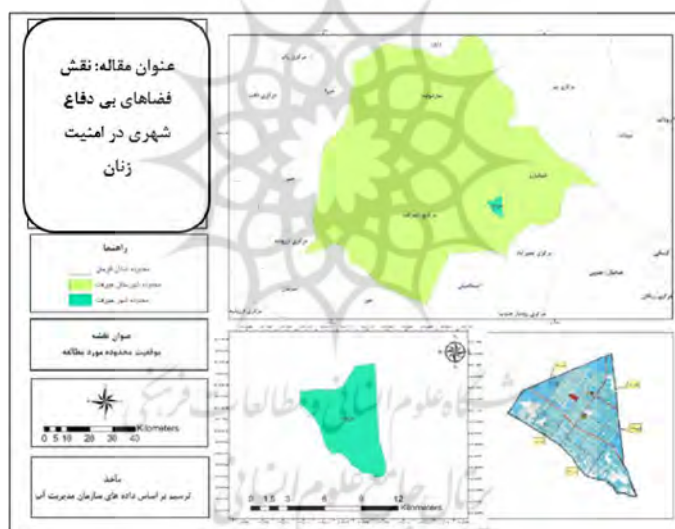
سال	جمعیت شهری	نرخ رشد
۱۳۳۵	۲۴۸۰	-
۱۳۴۵	۶۷۲۳	۱۰/۶
۱۳۵۵	۲۰۱۸۶	۱۱/۶
۱۳۶۵	۳۵۰۳۳	۵/۷
۱۳۷۵	۵۹۲۰۱	۵/۳
۱۳۸۵	۹۷۹۸۸	۵/۲
۱۳۹۰	۱۵۴۰۰۰	۵/۸
۱۳۹۵	۱۳۰۴۲۹	-۳/۱۱

Source: Statistical center of Iran, 2017

با توجه به اقلیم گرم و خشک منطقه بیشتر بناها با نمای آجری می‌باشد. ترکیب درختان نخل و دیگر درختان بومی شهر با جداره‌های سخت نیز از دیگر ویژگی‌های منظر شهر جیرفت

می‌باشد (ترکیب جداره سخت و نرم). دو رودخانه ملنتی و هلیل‌رود نیز در ایجاد انفصال شدید و گسستگی بین سه بخش ایجاد شده شهر نقش مهمی را دارا می‌باشد زیرا به دلیل عرض زیاد این دو رودخانه، خواه نا خواه گسستگی در کالبد و به خصوص در ارتباطات اجتماعی به وجود می‌آید. تقسیمات فضایی شهر جیرفت مبتنی بر ۵ ناحیه و ۱۴ محله است اما بافت کالبدی آن از الگوی مذکور تبعیت نمی‌کند زیرا این شهر به دلیل دارا بودن بافت قدیم و بافت جدید با منظر و کالبد متفاوت، دارای تنوع منظر در هر سه بخش جدید، قدیم و بخش حاشیه‌نشین (محله کله‌رود) می‌باشد. عمدتاً فضاهای بدون دفاع در شهر جیرفت در بخش حاشیه‌نشین آن قرار دارد و بافت تاریخی و بخش جدید به دلیل تراکم و تنوع کاربری‌ها غالباً موقعیت مناسبی جهت پویایی و حضور زنان را فراهم نموده است. ضمن آنکه طبق مشاهدات میدانی، در پهنه‌های حاشیه‌نشین و حتی بافت قدیم شهر، پویایی زنان عمدتاً در شب کاهش چشمگیری دارد اما در طول روز کثرت آن بیشتر است.

نقشه شماره ۱. محدوده مورد مطالعه، منبع: سازمان مدیریت آب، ۱۳۹۸

بحث

یافته‌های توصیفی

بر اساس داده‌های حاصل از تکمیل پرسشنامه در ارتباط با ساختار سنی پاسخگویان می‌توان گفت که بیشترین تعداد پاسخگویان مربوط به گروه سنی ۳۰-۱۵ سال با ۴۲/۶ درصد و گروه سنی ۳۱-۴۵ سال با ۴۲/۳ درصد است. و کمترین میزان پاسخگویان مربوط به گروه سنی ۶۰ سال و بالاتر با ۳/۱ درصد است. همچنین در ارتباط با وضعیت اشتغال پاسخگویان یافته‌ها

نشان داد که از کل ۳۸۳ پاسخ دهنده بیشترین تعداد پاسخگویان خانه دار با ۴۷/۸ درصد و کمترین میزان پاسخگویان مربوط به افراد دارای سایر شغل‌ها با ۲/۹ درصد و افراد بیکار با ۴/۲ درصد است.

جدول شماره ۳. ویژگی‌های شخصی پرسش‌شوندگان

سن	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۳۰-۱۵	۱۶۳	۴۲/۶	۴۲/۶
۴۵-۳۱	۱۶۲	۴۲/۳	۸۴/۹
۶۰-۴۶	۴۶	۱۲	۹۶/۹
۶۰ و بالاتر	۱۲	۳/۱	۱۰۰
کل	۳۸۳	۱۰۰	
وضعیت تأهل	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
مجرد	۱۰۹	۲۸/۵	۲۸/۵
متأهل	۲۷۴	۷۱/۵	۱۰۰/۰
کل	۳۸۳	۱۰۰/۰	
وضعیت اشتغال	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
دولتی	۳۲	۸/۱	۸/۱
آزاد	۱۸	۴/۶	۱۲/۷
محصل	۱۲۴	۳۲/۴	۴۵/۱
خانه دار	۱۸۲	۴۷/۸	۹۲/۹
بیکار	۱۶	۴/۲	۹۷/۱
سایر	۱۱	۲/۹	۱۰۰
کل	۳۸۳	۱۰۰	
میزان تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بی سواد	۲	۰/۵	۰/۵
ابتدایی و راهنمایی	۱۰۳	۲۶/۹	۲۷/۴
دیپلم	۱۴۳	۳۷/۳	۶۴/۸
فوق دیپلم و لیسانس	۱۲۳	۳۲/۱	۹۶/۹
فوق لیسانس و بالاتر	۱۲	۳/۱	۱۰۰
کل	۳۸۳	۱۰۰	

(منبع: یافته‌های پژوهش)

یافته‌های پرسشنامه نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پاسخگویان را افراد دارای تحصیلات دیپلم با میزان ۳۷/۳ درصد و افراد دارای مدرک فوق دیپلم و لیسانس با میزان ۳۲/۱ درصد و کمترین میزان پاسخگویان را افراد بی‌سواد با ۰/۵ درصد تشکیل داده است. همچنین در ارتباط با وضعیت تأهل آمار پرسشنامه نشان می‌دهد که ۲۸/۵ درصد از پاسخگویان را افراد مجرد و ۷۱/۵ درصد از پاسخگویان را افراد متأهل تشکیل داده‌اند. در نهایت باید بیان کرد که اغلب پرسش‌شوندگان با توجه به میزان تحصیلات و وضعیت اشتغال، از درک و تحلیل کافی برای فهم زیست شهری مسالمت‌آمیز برخوردارند و کوچک‌ترین احساس ناامنی از جانب محیط اطراف موجب کاهش پویایی آنان در فضاهای شهری خواهد شد. ضمن آنکه اغلب پرسش‌شوندگان متأهل هستند و توزیع سنی آنان نیز نشان می‌دهد که گروه جوانان و میان‌سالان از کثرت بالایی برخوردارند و زمینه‌های احساس امنیت پایدار می‌تواند نرخ فعالیت و کنشگری آنان در فضاهای شهری را افزایش دهد.

یافته‌های استنباطی

در جدول شماره ۴، ارزیابی دیدگاه زنان از فضای شهر جیرفت با توجه به شاخص‌های نه‌گانه بر اساس آزمون t-test تک‌نمونه‌ای مستقل با درجه خطای ۵ درصد و سطح معناداری ۹۵ درصد ارائه شده است. میانگین هر کدام از شاخص‌ها بر اساس طیف لیکرت از ۱ الی ۵ محاسبه شده و عدد ۳ حد متوسط را نمایندگی می‌کند. هر چه میانگین از عدد ۳ بیشتر باشد وضعیت آن شاخص مطلوب‌تر است و بالعکس. به عبارت دیگر، اگر میانگین‌های بدست‌آمده در هر کدام از شاخص‌ها از عدد ۳ بیشتر باشند فضاهای بدون دفاع کمتر است و اگر میانگین‌ها از عدد ۳ کمتر باشد نشان‌دهنده فراوانی فضاهای بدون دفاع در شهر جیرفت است.

جدول شماره ۴. ارزیابی کیفیت فضاهای شهری از دیدگاه زنان با توجه به شاخص‌های فضای بدون دفاع

شاخص	میزان t محاسبه شده	درجه آزادی (df)	سطح معناداری (sig)	اختلاف میانگین‌ها	
				سطح اطمینان ۹۵ درصد	میانگین‌ها
				کران بالا	کران پایین
روشنایی	۱۳۱/۰۶۰	۳۸۲	۰/۰۰۰	۲/۹۶۴	۳
خوانایی	۸۰/۴۵۲	۳۸۲	۰/۰۰۰	۲/۸۵۰	۲/۹۲۰
خط دید	۷۰/۴۸۲	۳۸۲	۰/۰۰۰	۳/۱۴۸	۳/۲۳۶
نظارت اجتماعی	۷۹/۹۵۰	۳۸۲	۰/۰۰۰	۲/۴۹۷	۲/۵۵۹
فاصله شنیداری	۵۷/۵۷۱	۳۸۲	۰/۰۰۰	۲/۱۷۸	۲/۲۵۲

۲/۸۴۷	۲/۹۹۳	۲/۹۲۰	۰/۰۰۰	۳۸۲	۷۸/۳۳۹	دسترسی
۳/۴۲۸	۳/۶۷۳	۳/۵۵۰	۰/۰۰۰	۳۸۲	۵۷/۰۵۲	تعمیر و نگهداری
۲/۵۰۶	۲/۶۴۴	۲/۵۷۵	۰/۰۰۰	۳۸۲	۷۳/۵۲۴	عوامل انسانی
۲/۳۴۰	۲/۵۱۱	۲/۴۲۵	۰/۰۰۰	۳۸۲	۵۵/۷۷۱	طراحی کلی

(منبع: یافته‌های پژوهش)

یافته‌های آزمون t-test نشان می‌دهد که در هفت شاخص، وضعیت کیفیت فضا از دیدگاه زنان نامطلوب ارزیابی شده است و فقط در شاخص خط دید (نظارت اشیا یا افراد در فواصل دور و بدون مانع فیزیکی) و تعمیر و نگهداری (بازسازی فضاهای متروکه و کور) به ترتیب با ۳,۱ و ۳,۵ وضعیت در حد متوسط است. پایین‌ترین نمره مربوط به شاخص فاصله شنیداری (به معنای حضور و پویایی مردم در ساعات مختلف شبانه‌روز و تراکم محلات) با میانگین ۲,۱ و سپس شاخص طراحی کلی (پیوستگی و تسلط بر فضا) با میانگین ۲,۴ است. مجموع امتیاز کل شاخص‌ها برابر ۲,۷ است که در وضعیت نامطلوب قرار دارد. در همه شاخص‌ها ضریب خطا با عدد ۰,۰۰۰ نشان‌دهنده معنادار بودن تفاوت‌ها و اطمینان از میانگین‌های بدست‌آمده است. جهت سنجش رابطه بین شاخص‌های فضای بی‌دفاع و امنیت زنان شهر جیرفت از آزمون همبستگی کندال استفاده شده است. نتایج آزمون نشان می‌دهد رابطه معنادار بین کل متغیرهای مستقل و متغیر وابسته برقرار است. شاخص طراحی کلی با ضریب همبستگی ۰/۴۵۲ ارتباط بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها در امنیت زنان در محدوده مورد مطالعه دارد. و کمترین همبستگی نیز مربوط به خوانایی با میزان ۰/۱۴۴ است. در همه شاخص‌ها سطح خطا کمتر از ۵ درصد بدست آمده است که نشان‌دهنده معناداری همبستگی‌ها است. نتایج آزمون گویای آن است که هر چه مطلوبیت فضاهای شهری افزایش یابد به همان ترتیب، میزان احساس امنیت زنان نیز افزایش می‌یابد و هر چه فضاهای بی‌دفاع گسترش یابد سطح امنیت زنان روند کاهشی را طی می‌کند در واقع ارتباط مثبت و معناداری بین متغیرهای مستقل و وابسته برقرار است.

جدول شماره ۵. رابطه بین شاخص‌های فضای بی‌دفاع و امنیت زنان شهر جیرفت

متغیرهای مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی	سطح معناداری	تعداد	وجود رابطه
روشنایی	احساس امنیت زنان	۰/۳۱۴	۰/۰۰۰	۳۸۳	دارد
خوانایی		۰/۱۴۴	۰/۰۰۱	۳۸۳	دارد
خط دید		۰/۲۳۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	دارد
نظارت اجتماعی		۰/۳۶۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	دارد
فاصله شنیداری		۰/۴۱۱	۰/۰۰۰	۳۸۳	دارد
دسترسی		۰/۳۲۸	۰/۰۰۰	۳۸۳	دارد
تعمیر و نگهداری		۰/۲۸۷	۰/۰۰۰	۳۸۳	دارد
عوامل انسانی		۰/۳۰۷	۰/۰۰۰	۳۸۳	دارد
طراحی کلی		۰/۴۵۲	۰/۰۰۰	۳۸۳	دارد

(منبع: یافته‌های پژوهش)

بررسی رابطه بین فضاهای بی‌دفاع با امنیت زنان شهری بر اساس نتایج آزمون کندال نشان دهنده رابطه معنادار بین آن‌ها با ضریب همبستگی $0/588$ و سطح خطای $0,000$ درصد است. بر این اساس مشاهده می‌شود که بین متغیر فضاهای بی‌دفاع با امنیت زنان شهری در محدوده مورد مطالعه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و وجود فضاهای بی‌دفاع در میزان احساس امنیت زنان شهر جیرفت اثرگذار است و این فضاها به دلایلی از جمله، خوانایی و فاصله شنیداری نامطلوب و دسترسی نامناسب، احساس ناامنی را به زنان شهری در تمامی نواحی جیرفت القا می‌کنند.

جدول شماره ۶. رابطه بین فضای بی‌دفاع و امنیت زنان شهر جیرفت

متغیر مستقل	متغیر وابسته	Kendall's tau_b test	
		ضریب همبستگی	سطح معناداری
فضاهای بی‌دفاع	امنیت زنان شهری	$0/588$	$0/000$

(منبع: یافته‌های پژوهش)

در انتها بر اساس ضریب استاندارد شده، تأثیر شاخص‌های متغیر مستقل بر متغیر وابسته در محدوده مورد مطالعه سنجیده می‌شود. نتایج این بخش نشان می‌دهد که از میان نه شاخص، تعداد هشت شاخص تأثیر آماری معناداری بر امنیت زنان شهری دارند. همچنین از نظر تأثیر شاخص‌ها بر امنیت زنان شهری، شاخص فاصله شنیداری با ضریب تأثیر $0/223$ و

عوامل انسانی با مقدار ۰/۲۲۳ تأثیر بیشتری نسبت به سایر ابعاد بر امنیت زنان شهری دارد. و کمترین تأثیر نیز به شاخص خوانایی با مقدار ۰/۱۳۱ و سپس تعمیر و نگهداری با مقدار ۰/۱۳۳ برمی‌گردد که امنیت زنان کمتر از آن‌ها متأثر است. همچنین شاخص نظارت اجتماعی با ضریب خطای ۰/۰۴۷ غیرقابل معنادار است و نمی‌توان به نتایج تأثیرگذاری این مؤلفه اطمینان کرد.

جدول شماره ۷. ضرایب میزان شدت اثرگذاری متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته (امنیت زنان)

سطح معناداری Sig	T	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		متغیرهای مستقل
		Beta.	Std.Error	B	
۰/۰۰۰	۴/۳۰۸	۰/۱۹۱	۰/۰۴۲	۰/۱۸۳	روشنایی
۰/۰۰۴	۲/۹۰۷	۰/۱۳۳	۰/۰۴۵	۰/۱۳۱	خوانایی
۰/۰۰۰	۳/۷۱۱	۰/۲۰۱	۰/۰۴۶	۰/۲۱۷	خط دید
۰/۰۴۷	۱/۹۹۶	۰/۱۰۸	۰/۰۶۶	۰/۱۳۲	نظارت اجتماعی
۰/۰۰۱	۳/۳۵۰	۰/۱۷۵	۰/۰۶۹	۰/۲۲۳	فاصله شنیداری
۰/۰۰۰	۳/۷۴۰	۰/۱۷۴	۰/۰۵۵	۰/۲۰۴	دسترسی
۰/۰۰۱	۳/۳۲۵	۰/۱۴۰	۰/۰۴۰	۰/۱۳۳	تعمیر و نگهداری
۰/۰۰۰	۳/۲۶۱	۰/۱۶۶	۰/۰۶۸	۰/۲۲۰	عوامل انسانی
۰/۰۰۰	۴/۴۳۰	۰/۲۲۸	۰/۰۴۹	۰/۲۱۹	طراحی کلی

(منبع: یافته‌های پژوهش)

به منظور تحلیل و پیش‌بینی وضعیت تأثیرگذاری و تعیین شدت میزان همبستگی تعداد ۸ شاخص اثرگذار نقش فضاهای بی‌دفاع در ارتباط با مؤلفه اثرپذیر امنیت زنان شهری در محدوده مورد مطالعه از طریق رگرسیون چند متغیره استفاده شد. نتایج به دست آمده از نظر پاسخگویان نشان می‌دهد که میان ابعاد امنیت زنان شهری با عوامل هشت‌گانه (به جز شاخص نظارت اجتماعی) به میزان ۰/۶۵۵ همبستگی وجود دارد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده نشان می‌دهد که ۴۱/۶ درصد تغییرات ابعاد امنیت زنان شهری از طریق ترکیب خطی متغیرهای هشت‌گانه تبیین شده است.

جدول شماره ۸. نتایج رگرسیون تأثیرگذاری فضای بی‌دفاع با امنیت زنان جیرفت

مدل	ضریب همبستگی چندگانه (r)	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تعیین تعدیل شده (R_{ad})	اشتباه معیار (Sd)
۱	۰/۶۵۵	۰/۴۲۹	۰/۴۱۶	۰/۸۸۶

(منبع: یافته‌های پژوهش)

بر اساس مقدار محاسبه شده برای F در سطح اطمینان ۹۹ درصد، می‌توان گفت که از دیدگاه زنان، ترکیب خطی شاخص‌های متغیر مستقل (فضاهای بی‌دفاع) به طور معناداری قادر به تبیین و پیش‌بینی تغییرات ابعاد متغیر وابسته (امنیت زنان شهری) در محدوده مورد مطالعه است.

جدول شماره ۹. معناداری رگرسیون‌های بدست‌آمده در ارتباط با متغیرهای مستقل و وابسته

رگرسیون	مجموع مربعات	درجه آزادی df	میانگین مربعات	F	سطح معناداری Sig
اثر رگرسیونی	۲۲۰/۵۸۰	۸	۲۷/۵۷۳	۳۵/۰۷۳	۰/۰۰۰ ^b
باقیمانده	۲۹۴/۰۲۱	۳۷۴	۰/۷۸۶		
کل	۵۱۴/۶۰۱	۳۸۲			

(منبع: یافته‌های پژوهش)

در نهایت باید بیان کرد که امنیت زنان شهری به شدت متأثر از فضا و اجتماع ساکن در آن است. همان‌گونه که در سطح شهر جیرفت نمایان است تأثیر فضاهای بدون دفاع در امنیت زنان قابل تأیید است و این به معنای ارتباط مستقیمی است که بین آن‌ها برقرار است. اگر مدیریت شهری تلاش نماید فضاهای بدون دفاع و کور را بخصوص در بافت حاشیه‌ای جیرفت از بین ببرد یقیناً سطح امنیت زنان افزایش بیشتری خواهد یافت.

نتیجه‌گیری

امنیت به عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان‌ها در جهت پیشرفت و تعالی در زندگی شناخته می‌شود و هرگونه خدشه‌ای که به آن وارد شود می‌تواند بر زندگی روزمره شهروندان از جمله کنشگری آنان در فضاهای شهری تأثیر بگذارد. بحث امنیت در میان گروه جنسی زنان از اهمیت بالاتری برخوردار است زیرا نسبت به آن آسیب‌پذیری بیشتری دارد و احساس ناامنی می‌تواند زنان را در حاشیه تحولات اجتماعی-اقتصادی جامعه قرار دهد بنابراین این پژوهش با تأکید بر یکی از مؤلفه‌های مؤثر (فضاهای بی‌دفاع شهری) بر احساس ناامنی زنان در شهر

جیرفت درصدد شناسایی میزان اثرگذاری آن بر امنیت زنان بود. یافته‌های پژوهش در شهر جیرفت همسو با ادبیات پژوهش (Robinson, 1996., Jacobs, 1992., Atlas & Leblanc, 1994., Angel, 1968., Newman, 1973) نشان می‌دهد که امنیت زنان به شدت متأثر از فضاهای شهری است و هر چه فضاهای بدون دفاع گسترش یابد سطح امنیت زنان کاهش خواهد یافت و بالعکس. در سطح شهر جیرفت نتایج آزمون t -test تأیید می‌کند که زنان از کیفیت فضای شهری در هفت شاخص نارضایتی کامل دارند و نوعی فضای بدون دفاع شکل گرفته است که پویایی و کنشگری زنان در اجتماع را متأثر خواهد ساخت و فقط در شاخص‌های خط دید و تعمیر و نگهداری به ترتیب با ۳,۱ و ۳,۵ کیفیت فضا در حد متوسط است. نتایج آزمون کندال بر ارتباط معنادار و مثبت کیفیت فضاهای شهری و امنیت زنان با مقدار ۰,۵۷۷، تأکید دارد به این معنا که هر چه کیفیت محیط افزایش یابد سطح امنیت زنان نیز به همان میزان رشد می‌کند و هرچه فضاهای بدون دفاع در سطح شهر جیرفت روند فزونی یابد سطح امنیت زنان کاهش می‌یابد. همچنین نتایج آزمون رگرسیون نشان می‌دهد که میان ابعاد امنیت زنان شهری با عوامل هشت‌گانه (به جز شاخص نظارت اجتماعی که سطح خطای آن بیش از ۵ درصد است) به میزان ۰/۶۵۵ همبستگی وجود دارد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده نشان می‌دهد که ۴۱/۶ درصد تغییرات ابعاد امنیت زنان شهری از طریق ترکیب خطی متغیرهای هشت‌گانه تبیین شده است. یقیناً شهر جیرفت نیازمند کاستن از فضاهای بدون دفاع بخصوص در بافت حاشیه‌ای و ناکارآمد شهری است تا از این طریق بتوان سطح امنیت زنان را افزایش داد. بخشی از راهکارهای افزایش احساس امنیت زنان و کاستن از فضاهای بدون دفاع در تغییرات کالبدی نمایان است از جمله نورپردازی شبانه و بازطراحی فضاهای کور و حاشیه‌ای؛ و بخشی از تغییرات نیز در عرصه‌های اجتماعی باید صورت گیرد از جمله افزایش نظارت مردم و حتی نهادهای رسمی در فضاهای بدون دفاع. در نهایت با توجه به بررسی‌های میدانی و نتایج حاصل شده از پرسشنامه می‌توان راهکارهایی را برای افزایش سطح امنیت زنان و جلوگیری از رشد فضاهای بدون دفاع که مستعد رفتار خشونت‌آمیز و جرم‌خیز هستند ارائه کرد.

- ایجاد تجهیزات اولیه (چراغ‌های برق، تابلوهای راهنما و...) جهت تسهیل‌سازی شرایط امن؛
- توسعه فضاهای عمومی شهری، که عمده‌ترین کانون‌های زنده شهری و صحنه‌های فعالیت اجتماعی می‌باشند؛
- ساماندهی و از بین بردن بخشی از فضاهای بی‌دفاع توسط نهادهای مربوطه؛
- محقق شدن افزایش نظارت‌های غیررسمی از طریق چیدمان فضا توسط شهرداری؛

- اطلاع‌رسانی و آموزش لازم به خانواده‌ها جهت برقراری ارتباط با مراکز انتظامی در صورت احساس هرگونه شرایط ناامن در فضاهای شهری؛
- ایمن‌سازی فضاهای شهری از طریق نظارت مستمر نیروی انتظامی بخصوص در ساعات کاهش ناامنی (شب‌ها)

منابع و مأخذ:

۱. تاجران، ع.، کلاکی، ح. ۱۳۸۸. بررسی تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی، فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، ۴(۴)، ۵۸۱-۵۶۱.
۲. مرکز آمار ایران. ۱۳۹۵. سرشماری عمومی نفوس و مسکن، سرفصل جمعیت استان کرمان.
۳. شادنیا، ه. ۱۳۸۲. قاچاق کالا و امنیت اجتماعی، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، جلد دوم، معاونت اجتماعی ناجا.
۴. کارگر، ب.، سرور، ر. ۱۳۹۲. شهر، حاشیه و امنیت اجتماعی. چاپ اول. انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. ۵۴۰ صفحه.
۵. ملکی، ی. ۱۳۹۵. شهر و امنیت اجتماعی از منظر آموزه‌های دینی. فصلنامه آمایش محیط، ۹(۳۳)، ۱۵۳-۱۳۳.
6. Angel, S. 1968. "Discouraging Crime through City Planning" Berkeley, University of California.
7. Atlas, R., Leblanc, W. G. 1994. "Environmental barriers to crime", Ergonomics in Design, Pages: 9-16.
8. Bartlett, A., Somers, N. 2016. Are women really difficult? Challenges and solutions in the care of women in secure services. The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology, 28(2), 226-241. doi:10.1080/14789949.2016.1244281.
9. Blobaum, A., Hunecke, M. 2005. "Perceived Danger in Urban Public Space; The Impacts of Physical.
10. Davies, S. E., Nackers, K., Teitt, S. 2014. Women, Peace and Security as an ASEAN priority. Australian Journal of International Affairs, 68(3), 333-355. doi:10.1080/10357718.2014.902030.
11. Faridtehrani, S. 2011. Fear in public space. Tehran: Armanshahr.
12. Fatima, S. 2016. Women, religion and security, Agenda, 30:3, 3-10, DOI: 10.1080/10130950.2017.1294842.
13. Garcia-Ramon, M. D, A. Ortiz., M. Prats. 2004. "Urban planning, gender and the use of public space in a peripheral neighborhoods of Barcelona". Cities. 21(3): 215-223.
14. George, N. 2014. Promoting Women, Peace and Security in the Pacific Islands: hot conflict/slow violence. Australian Journal of International Affairs, 68(3), 314-332. doi:10.1080/10357718.2014.902032.

15. Hendricks, C. 2015. Women, peace and security in Africa. *African Security Review*, 24(4), 364–375. doi:10.1080/10246029.2015.1099759.
16. Howard, J. 1999. *Fear of Crime*, Society of Alberta, www.elsevier.com
17. Jacobs, J. 1992. *The Death and Life of Great American Cities*, Vintage; Reissue edition, 458 pages.
18. Koskela, H. Pain, R. 2000. “Revisiting Fear and Place: Women's Fear of Attack and The Builtenvironment”, *Geoforum* May, 31(2):269-280.
19. Lou, H. 2016. Women, religion and security, *Agenda*, 30:3, 1-2, DOI: 10.1080/10130950.2016.1292711.
20. Mbadlanyana, T. L. 2012. Women and security governance in Africa. *African Security Review*, 21(3), 82–85. doi:10.1080/10246029.2012.685949.
21. McCulloch, L., & Stancich, L. 1998. Women and (in) security: The case of the Philippines. *The Pacific Review*, 11(3), 416–443. doi:10.1080/09512749808719264.
22. Moorthi, D. 2004. What “Space Security” Means to an Emerging Space Power. *Astropolitics*, 2(2), 261–269. doi:10.1080/14777620490489516.
23. Newman, O. 1973. “Defensible Space: People and Design in the Violent City”, London: Architectural.
24. Oxford Advanced Learner’s Dictionary. 1994. Oxford University Press.
25. Reis, A.T., Lay, M.C., Portella, A.A., Bennett, J.T. 2003. Accessibility and security : syntactic and perceptual analysis in two low-income housing estates..In https://pdfs.semanticscholar.org/b760/7a0429610c16e71c8211573df9991b3a7f01.pdf?_ga=2.150116150.1657740595.1562218738-1903832229.1561731033.
26. Robinson, A. 1999. The Toheoretical of CPTED, Appalachian State University Department of PoliticalScience and Criminal Justiice. Features and Personal Factors”, *Environment and Behavior*, 37(4): 465-486.
27. Rose, S. R., Cartwright, W. 2009. Social security and privatization: a viable combination? *Journal of Comparative Social Welfare*, 25(1), 17–25. doi:10.1080/17486830802513959.
28. Stanko, E 1992. the case of fearful women: Gender, Personal safety and fear of crime, *Women and criminal justice*.
29. Statistical center of Iran (2017). *National population and housing census*.

30. Tabrizi, M. 2004. *Vandalism, The Foundations of Social Psychology*, Publication of An, Tehran.
31. Tabrizia, R. L. & A. Madanipour. 2006. "Crime and the City: Domestic Burglary and the Built Environment in Tehran". *Habitat International*. Vol. 30. Issue 4. Pp. 932-944.
32. Velashani, S. T., Madani, I., Azeri, A. R. K., Hosseini, S. B. 2015. Effect of Physical Factors on the Sense of Security of the People in Isfahan's Traditional Bazaar. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 201, 165–174. doi:10.1016/j.sbspro.2015.08.165.
33. Viviene, T. 2004. From state security to human security and gender justice, *Agenda*, 18:59, 65-70, DOI: 10.1080/10130950.2004.9674514
34. Wekerle and whitzman. 1995. *Safe Cities (guidelinesfor planning, Desing and Managment)*, Van Nostrad Reinhold.
35. Williamson, J. B., Rix, S. E. 2000. Social Security Reform. *Journal of Aging & Social Policy*, 11(4), 41–68. doi:10.1300/j031v11n04_05.

